

Mitterrand i Alemanya

Més que un símbol, un esdeveniment! Invitant soldats alemanys de la *Desena Panzerdivision* a desfilar pels Camps Elisis amb l'*Eurocorps*, François Mitterrand segurament no volia deshonrar la memòria històrica ni provocar doloroses polèmiques. Com molts altres, no ha oblidat aquell 14 de juny de 1940, dia funest i terrible en què les unitats de la *Wehrmacht* entraren en París. No es tracta, doncs, d'un atac al record, tal i com explica en una entrevista concedida a *L'Express*, sinó més aviat d'una iniciativa personal "que simbolitza els nous temps".

Evidentment es podria lamentar que aquesta invitació s'haja fet després de *l'assumpte* del cinquanta aniversari del desembarcament aliats a Normandia. Per diversos indicis es va saber que el canceller Helmut Kohl, encara que no ho haguera demanat mai directament, estava un poc desil·lusionat pel fet de no haver estat associat a la *maniobra* d'una manera o d'una altra. És per això que es va pensar fer enguany la desfilada del 14 de Juliol als Camps Elisis d'una manera revolucionària, patrocinada oficialment pel president francès i el canceller alemany.

S'han utilitzat, inclús massa sovint, les metàfores conjugals per a descriure les diverses etapes en les relacions d'aquesta parella franco-alemanya iniciades amb el "matrimoni" de Charles de Gaulle i Konrad Adenauer ja fa més de trenta anys. Encara que imposat d'una manera voluntarista a aquests dos països que s'havien enfrontat tres vegades en menys d'un segle, aquest "matrimoni de conveniència" ha sabut resistir les proves del temps. Millor encara: davant els nous desordres i desafiaments del món, aquesta amistat excepcional i la seua inclinació comunitària apareixen avui com elements estables i forts. A aquesta "comunitat de destí" no li han faltat moments difícils, tal i com recorda aquí François Mitterrand. "Però s'han superat tots". La manera en què el cap d'estat francès ha viscut la caiguda del mur de Berlín ha mostrat que les relacions no estaven sempre protegides contra eventuais ràfegues de vent. De la mateixa manera, aquesta harmonia es va veure alterada a l'inici de la crisi a l'antiga Iugoslàvia, ja que Alemanya no va saber calcular la magnitud dels danys que s'hi havien de produir. "L'harmonia no està preestablerta en cap lloc", reconeix François Mitterrand.

Això és ben cert. Però, agrupada en una constel·lació comuna, la vella parella reflexio-

La participació de tropes alemanyes en la desfilada recentment feta als Camps Elisis, amb motiu de la celebració del 14 de Juliol, és el punt de partida d'una llarga conversa on el president francès, François Mitterrand, analitza les relacions franco-alemanyes amb perspectiva històrica i, sobretot, amb esperança de futur. L'aposta de Mitterrand França i Alemanya coliderant Europa, cadascuna des de la seua idiosincràsia.

na sobre l'Europa del futur. L'ocupant del palau de l'Elisi, François Mitterrand, vol deixar en herència allò que, des del seu punt de vista, constitueix el nucli de la seua política: l'edificació d'un motor europeu franco-alemany en els àmbits diplomàtic, militar i monetari. Helmut Kohl per la seua part ha preferit utilitzar l'incentiu de la cooperació franco-alemanya per ancorar el seu país en la Unió.

Per una curiosa exigència del calendari, Bonn i París presidiran successivament la Unió Europea. Tanmateix, durant els pròxims dotze mesos, els dos països hauran d'elegir, l'un després de l'altre, els seus nous dirigents, Alemanya, a partir d'octubre de 1994 i França, a la primavera de 1995. Ningú no dubta que aquests terminis electorals establiran un nou ritme en una vida política que esdevé cada vegada més europea. En realitat, els automatismes d'antany ja no podran funcionar igual i potser la desfilada del 14 de Juliol no en siga més que la pre-figuració simbòlica.

—*Senyor president, no té la impressió d'ofendre la memòria d'alguns francesos fent desfilar soldats alemanys al si de l'Eurocorps als Camps Elisis el 14 de Juliol?*

—És una iniciativa que jo considere necessària, però comprenc que puga ferir els qui no han reflexionat sobre aquesta qüestió i que, dominats pels records, obliden que cal construir el futur. A més, com bé heu dit vosaltres, és l'*Eurocorps* el que ha estat convidat a desfilar als Camps Elisis, és a dir, les tropes franceses, luxemburgueses, alemanyes, belgues i espanyoles.

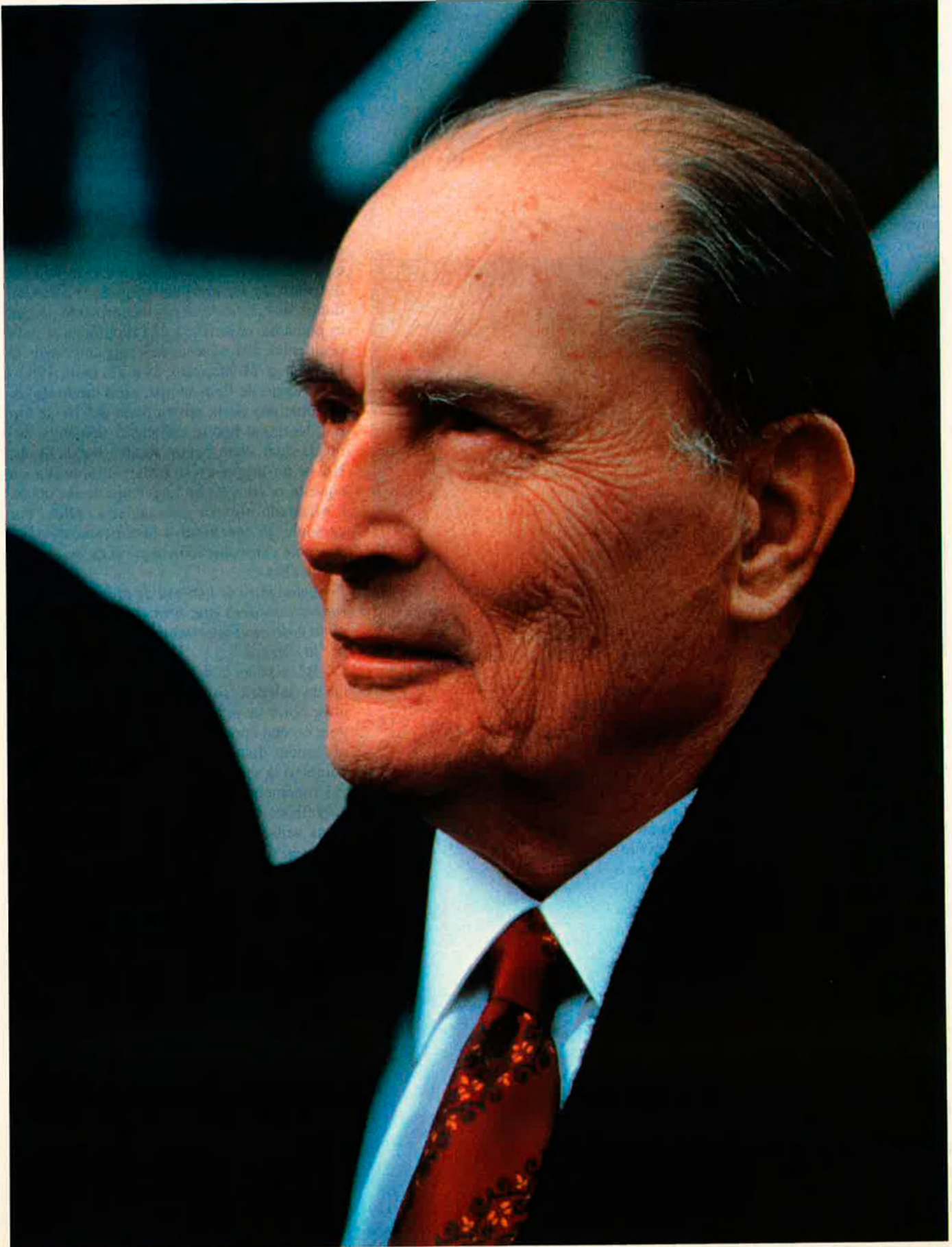
—*El president Giscard d'Estaing sembla commogut per aquesta perspectiva.*

—Les emocions són lliures, com tot.

—*Ha pres aquesta decisió per evitar que els alemanys pogueren sentir-se ferits per no haver estat convidats a la commemoració del desembarcament?*

—No. La presència dels alemanys a les celebracions del desembarcament no era gens oportuna. El canceller Helmut Kohl no m'ho va demanar mai. En un primer moment, jo havia imaginat que després de les cerimònies, i al mateix lloc, hauria pogut celebrar-se l'encontre simbòlic d'alguns batallons alemanys i d'alguns batallons aliats, simbolitzant així els nous temps, però Helmut Kohl no ho va desitjar. En qualsevol cas, jo volia evitar tot sentiment de vexació en el poble alemany.

Poc després, el 8 de juny, vaig anar a Heidelberg a una festa per la joventut en compa-

nyia del canceller i allí es va celebrar l'amistat franco-alemanya. La presència de l'*Eurocorps* als Camps Elisis va donar un nou impuls a la construcció europea.

—*En cap dels seus discursos als llocs del desembarcament ha mencionat vostè el nom del general De Gaulle, ni l'acció de les forces franceses lliures...*

—Les úniques forces franceses presents el dia del desembarcament eren els soldats allistats en l'exèrcit britànic. No vaig parlar del general De Gaulle, però tampoc ho vaig fer

de Roosevelt ni de Churchill, i ho vaig fer de liberadament i malgrat els seus grans mèrits. Em vaig limitar, efectivament, a descriure les operacions militars. Pel que fa a la polèmica a què heu fet referència, és un ritual. Si no cite De Gaulle, m'acusen de continuar una mena de combat contra una ombra; si el cite, em troben sospitós de voler recuperar una part de la seua herència. De Gaulle ha tingut una funció molt important en la nostra història, però això no vol dir que jo haja d'estar venerant-lo perpètuament. Prou professionals es dediquen ja a això. En qualsevol cas tinc un grandíssim respecte per ell.

—*Com ha evolucionat la idea de la comunitat de destí entre els alemanys i els francesos entre gener de 1983 —data del vostre discurs al Bundestag sobre els euromíssils— i aquest acte simbòlic de l'Eurocorps desfilant pels Camps Elisis?*

—Ens hem compromès, Alemanya i França entre altres, en l'Europa comunitaria, avui la Unió Europea, i ens hem fixat objectius ambiciosos. Ens hi hem vist conduïts per una llarga sèrie d'esdeveniments, com la reconciliació franco-alemanya, que es remunta fins a Robert Schumann i a Jean Monnet. Després, he vist i escoltat Mendès France i Adenauer a

“La presència de l'‘Eurocorps’ als Camps Elisis va donar un nou impuls a la construcció europea.”

París parlant del mateix tema, quan Mendès France era primer ministre, el 1954. De Gaulle va afegir la seua pròpia dimensió, sobretot amb el Tractat de l'Elisi, el 1963. És un constant de la nostra política des de fa més de quaranta anys. Que hi ha hagut moments difícils en les relacions franco-alemanyes és un fet evident, però s'han superat tots. S'han produït esdeveniments importants que exigien reaccions ràpides. Per exemple hi ha hagut la crisi d'euromíssils. Llavors calia mostrar als soviètics que Europa no estava disposada a quedar-se sota l'amenaça dels míssils que com que no podien arribar als Estats Units d'Amèrica i no eren estratègics, li estaven, doncs, destinats. Això era inacceptable, ja que es podia haver arribat a una ruptura en el món occidental. Per aquesta raó vaig intervenir al Bundestag. Mentrestant, és a dir, entre 1983 i la invitació de l'*Eurocorps*, amb motiu de les celebracions de la nostra festa del 14 de Juliol, ha tingut lloc la unificació alemanya, sobre la qual s'han contat moltes inexactituds. No hi ha hagut crisi franco-alemanya en aquesta ocasió; hi ha hagut discussió, debat. L'harmonia no està preestablerta enlloc. Per exemple, jo considerava històricament indispensable el reconeixement previ de les fronteres de l'Est.

—*Quan mira la història de la integració europea considera que hem deixat escapar alguna cosa molt important pel fet de començar per la defensa?*

—Bé, això es la vella història de la comunitat de defensa. Jo pense que hauria estat un error posar de nou Europa en mans del Pentàgon, en una època en què Europa estava completament dislocada. L'Aliança Atlàntica ha complert la seua funció i els americans la funció fonamental. Però no és el mateix, si haguérem començat per una comunitat de defensa sense poder polític comú hauríem fet les coses al revés.

—*Tornem als mesos que van seguir a la reunificació alemanya. Va insistir molt vostè en aquella època sobre el reconeixement de la línia Oder-Neisse. Tenia el sentiment que Alemanya tenia problemes per a reconèixer aquesta frontera?*

—Jo no vull dir que els dirigents d'aquell moment foren hostils a aquesta idea. Eren tan sols extremadament prudents, sobretot per raons de política interna, ja que al cap i la fi, els alemanys de Pomerània, de Silèsia i de l'antiga Prússia oriental eren com els nostres *pièds noirs*, havien perdut la seua terra.

—*Es tractava ja d'una mena de purificació ètnica encara que no s'anomenara així?*

—Les transferències de població han existit sempre per molt que ens pese i figuraven ja clarament en els tractats signats després de la Primera Guerra Mundial, pels quals milions i

milions d'homes, de dones i de xiquets van ser desplaçats; el llenguatge, però, permet moltes coses i llavors no es parlava encara de purificació ètnica. Jo no vull dir que aquests costums siguen acceptables, però són els que, de fet, s'han practicat a Europa al llarg de molts segles. En resum, aquests alemanys de l'Est han patit cruelment. D'una banda ha influït el fet que a Alemanya aquests alemanys representaven una força contestatària que, de la mà de potents organitzacions, s'havia manifestat públicament i que calia tractar amb precaució. D'altra banda, potser existia també el sentiment profund d'haver d'oficialitzar una frontera que havia estat sempre en continu moviment, ja que, des de l'època dels cavallers teutònics, els alemanys havien intentat dur sempre més lluny la seua frontera i el fet d'haver de fixar-la definitivament els inquietava, encara que fóra de forma inconscient. Ja des del mes de novembre de 1989, set mesos abans d'arribar a l'acord de juny de 1990, vaig començar a parlar del problema de la frontera amb el canceller Helmut Kohl. El canceller invocava arguments jurídics, no exempts de força, entre els quals, el fet que sols el Parlament reunificat estaria legitimat per a comprometre's en nom de tot Alemanya. Jo, per la meua part, mantenia que l'argument polític havia de prevaler, que no es podia passar d'una fase històrica a una altra sense haver acomplert aquest acte solemne.

El 3 de novembre de 1989 va ser la primera vegada que es va tractar el tema de la unificació. En aquesta data i en el marc d'una cimera franco-alemanya, jo participava, amb Helmut Kohl, en la tradicional conferència de premsa. Exactament sis dies abans de la caiguda del mur de Berlín! Els periodistes alemanys em van preguntar sobre la unificació i jo els vaig contestar: "Considero que la unificació és legítima sempre que el procés per aconseguir-la siga democràtic i pacífic". Ja al mes de juliol m'havia manifestat en els mateixos termes davant de cinc periodistes europeus.

Entre el juliol i el novembre, l'evasió dels alemanys de l'Est i altres esdeveniments havien precipitat les coses. Vaig ser amonestat per Giscard d'Estaing, que havia fet nombroses declaracions sobre el tema a la ràdio i als periòdics dient que: "El president de la República és molt imprudent i no hauria d'haver acceptat tan ràpidament la idea de la unificació...". Sense comentaris. Però aquesta observació va llevar força al posterior argument polèmic emprat per ell mateix, segons el qual "França hauria perdut el tren de la unificació". Jacques Chirac, al contrari, es va mostrar favorable a aquesta evolució.

Tornem al 3 de novembre del 1989. Dos periodistes alemanys em van plantejar el problema de la unitat mentre que un periodista

“Jo havia imaginat que després de les cerimònies [del desembarcament de Normandia], i al mateix lloc, hauria pogut celebrar-se l'encontre simbòlic d'alguns batallons alemanys i d'alguns batallons aliats, simbolitzant així els nous temps, però Helmut Kohl no ho va desitjar.”

francès m'interrogava sobre la qüestió de les fronteres. Aquestes dues qüestions es troben íntimament connectades en la ment de molta gent com ho estaven en la meua. Contràriament al que es va repetir a la premsa alemanya i francesa jo no desitjava retardar la unitat, ja segura, dels alemanys.

Mentrestant, els nostres socis, americans, russos i anglesos, afegien les seues condicions. Els americans i els anglesos insistien sobre el problema de l'OTAN. S'inclouria Alemanya de l'Est en l'Aliança Atlàntica? Margaret Thatcher i Mikhaïl Gorbaxov s'emparaven en el tractat de Hèlsinki i el seu principi bàsic: no tocar les fronteres. Gorbaxov es va adaptar als fets entre novembre del 1989 i febrer del 1990; Margaret Thatcher encara que va dir moltes vegades que no, va acabar dient que sí.

—En les seues memòries, Margaret Thatcher evoca les converses que va mantenir amb vostè. Ella deplora “la seua incapacitat per conformar les seues declaracions privades als seus actes públics.”

—Sí, efectivament ho he llegit. Tanmateix, ella ha escrit també apreciacions més amables. Crec que, de fet, hauria volgut separar Alemanya de França i s'irritava perquè no ho aconseguia.

—Malgrat això, va viatjar vostè a la RDA cap al final de desembre del 1989. Va ser l'últim cap d'estat occidental que van rebre. Era necessària aquesta visita?

—Considero que va ser útil, sí, molt útil.

—En quin sentit?

—Ja feia molt de temps que m'hi havien convidat; primer Erich Honecker, després Egon Krenz i finalment Hans Modrow. La primera acció dels nous dirigents quan arribaven al poder era renovar la invitació. Quan Honecker em va escriure, vaig informar Hel-

mut Kohl. A mi m'interessava moltíssim aquesta invitació, ja que no hem d'oblidar que França era una de les potències de tutela i no veig per què hauria de deixar a les altres tres potències la tasca de gestionar aquests assumptes. El territori d'Alemanya de l'Est no m'estava vedat i volia deixar-ho patent.

—Però amb això vostè prorrogava la legitimitat, ja molt contestada, dels líders. En aquells temps Hans Modrow era políticament un home quasi acabat.

—En què en prorrogava jo la legitimitat? Pel que fa a aquesta qüestió, jo no he dit res.

—En la mateixa època, Helmut Kohl es va entrevistar a Dresde amb Modrow. Havien proposat una "comunitat contractual" entre els dos estats.

—L'expressió era de Modrow i Kohl, en el seu discurs al Bundestag a la fi de novembre del 1989, havia determinat inclús una llista dels possibles sectors als quals s'aplicaria aquesta comunitat. Per tant, la marxa cap a la unitat es va desenvolupar, per part de la República Federal, amb molta prudència.

—Vol dir que tot això passava en plena harmonia amb el canceller?

—L'única cosa que el va sorprendre va ser la data de la meua visita, cosa que vaig comprendre i admetre perfectament. Però l'evolució va ser tan ràpida que no hi havia temps per a dates prefixades. Exceptuant aquesta petitesa, no hem tingut cap altra dificultat real.

—La reunificació ha fet renàixer al centre d'Europa una potència alemanya històricament re-proporcionada sobretot en comparació amb França. L'endemà del tractat de Versalles, Clemenceau deia: "Molt bé, però sobren encara 30 milions d'alemanys..."

—Jo no parle així! Fa mil anys que ens hàviem d'haver acomodat a aquesta situació! Des de Felip August i Otó IV fins a Hitler,

"No crec que estiguem davant la possibilitat d'una tercera guerra mundial, que poguera nàixer d'un conflicte franco-alemany. Aquest fet històric el devem a la Comunitat Europea. A partir d'aquí correspon als francesos arranjarse amb el que tenen, i pense que són capaços de fer-ho."

passant per les rivalitats entre Carles V i Francesc I, per la política de Richelieu que consistia a negociar amb els prínceps protestants, pel conflicte de Napoleó i Prússia o per Bismarck, fa ja mil anys que cohabitarem amb els alemanys, que han estat sempre més nombrosos que nosaltres, el que no vol dir que siguem més forts. Imagine vostè quina era la nostra situació quan Francesc I era presoner a Espanya i Carles V regnava a Flandes, a Alemanya, a Àustria i a Espanya! Però, sempre hem pogut anar endavant. Nosaltres som un poble més compacte, més homogeni, i és com si la nostra terra tinguera propietats tel·lúriques aptes per a fer sorgir, després d'una o dues generacions, un únic poble amb gent d'origens molt diferents. De fet, això es tradueix en termes jurídics, ja que el *ius solis* i el *ius sanguinis* no es consideren de la mateixa manera a França o a Alemanya.

—Vostè és per tant l'últim cap d'estat francès que haurà viscut, cohabitant i treballat amb una Alemanya quasi a la mida de França.

—De fet estava ja ben a prop, ja que la demografia de l'Alemanya de l'Oest era tan feble que, per a l'any 2010-2020, França hauria igualat Alemanya en nombre d'habitants. La reunificació ha canviat aquestes dades. Però no hem de passar la nostra vida lamentant-nos del que no existeix.

—Creu vostè que pel fet de la reunificació s'ha produït un canvi en les relacions franco-alemanyes?

—No.

—Sembla que un dels arguments utilitzats en la campanya pel referèndum del tractat de Maastricht era el de trobar un mitjà per amarrar Alemanya...

—Sí, alguns van dir això... Jo no.

—És una reacció sense cap fonament?

—És una mena de vell reflex francès que jo no tinc.

—Les institucions i la relació de forces són suficients per evitar els possibles riscos?

—No crec que estiguem davant la possibilitat d'una tercera guerra mundial, que poguera nàixer d'un conflicte franco-alemany. Aquest fet històric el devem a la Comunitat Europea. A partir d'aquí correspon als francesos arranjarse amb el que tenen, i pense que són capaços de fer-ho.

—En la qüestió del reconeixement de Croàcia, Helmut Kohl va intentar imposar-se...

—Sí, ho pense.

—I, a la fi, malgrat totes les precaucions i totes les garanties jurídiques que França va establir per arribar a aquest reconeixement, els alemanys "van guanyar la partida".

—No, van fer aquesta feina els patriotes croats i eslovens, és clar que amb el suport dels alemanys i del Vaticà. Però no van ser els ale-

manys els qui van forçar la decisió. Quan, al juny, el Consell Europeu va fer referència per primera vegada, a Luxemburg, a la qüestió de l'antiga Iugoslàvia, Helmut Kohl i Genscher demanaren el reconeixement immediat de la sobirania eslovena i croata. Jo m'hi vaig oposar dient que, encara que aquest reconeixement era inevitable, calia primer aconseguir les garanties necessàries per a l'estatut de les minories i, en el seu cas, pel traçat de les fronteres, que no eren més que les fronteres internes de l'antiga Iugoslàvia de Tito. El Consell Europeu em va donar la raó. Però com que no hi ha un executiu real a Europa, el temps va passar sense que s'asseguraren aquestes garanties. Mentrestant, els grups nacionalistes es van fer amos de la situació. No els critiqueu; al seu lloc jo hauria fet el mateix, però tot es va decidir sobre el terreny i això no va ser gens positiu.

—*Ha tingut divergències serioses amb el canceller Helmut Kohl?*

—Perquè unes divergències siguin serioses han d'expressar una oposició de fons. Excepte alguns casos concrets, com precisament el del mètode que hem de seguir a l'antiga Iugoslàvia, no he tingut divergències serioses. La major part del temps les nostres diferències estaven relacionades amb conflictes d'interessos legítims que hem sabut superar.

—*Avui, a França i a Alemanya reapareixen nombrosos comportaments i arguments de tipus nacionalista. Són perillosos per al seu projecte d'integració europea i d'unificació?*

—No. Pense que aquest tipus de reacció és inevitable. Sempre hi ha una part del poble que s'acovardeix davant els riscos del futur o que es deixa conduir per nostàlgies poc sanes. És un reflex clàssic, que segons l'època i les circumstàncies pot ser més o menys ampli. L'actitud de França i Alemanya en aquest punt és idèntica, en pro de la defensa dels drets de l'home i de la democràcia.

—*No considera vostè que en la nostra època hi ha un renaixement inquietant d'aquest tipus de fenòmens?*

—Hem d'estar decidits a lluitar-hi en contra. Crec que la idea d'Europa continua sent majoritària a França i que els europeus no volen retornar al racisme o als nacionalismes exacerbats.

—*I els alemanys?*

—Tampoc.

—*En aquest sentit, la renovació política del CDU i del canceller Kohl és una bona notícia per a Europa?*

—Jo no puc intervenir en la política interior alemanya. Els socialdemòcrates de Rudolf Scharping també són favorables a la Unió Europea. No pense que un canvi de Govern produesca una ruptura en l'orientació de la política europea, encara que és cert que Hel-

“Sempre hi ha una part del poble que s'acovardeix davant els riscos del futur o que es deixa conduir per nostàlgies poc sanes. És un reflex clàssic, que segons l'època i les circumstàncies pot ser més o menys ampli.”

mut Kohl té una molt forta convicció europea.

—*Heu-nos aquí cinquanta anys després de la Segona Guerra Mundial. A Alemanya la gent que arriba al poder ha nascut el 1945. Li preocupa aquest relleu de generacions?*

—No m'hi puc preocupar perquè és inevitable. Estar preocupat per coses inevitables és estúpid.

—*Però parlem de la memòria de la gent que accedeix a càrrecs de responsabilitat.*

—És un problema, en efecte. L'altre dia vaig constatar, quan érem reunits a Corfú, que jo devia ser l'únic d'aquells que hi havia al voltant de la taula, que havia fet la Segona Guerra Mundial i que Helmut Kohl era un dels pocs que, sense haver-la feta perquè era massa jove, l'havia viscuda... La memòria històrica existeix, però, al capdavant, els pares saben molt bé que la seua experiència no serveix molt als seus fills! D'una generació a l'altra el “testimoni” passa de manera incerta. Sí, és clar, això representa un problema!

—*Pensa que les institucions europees que vostè deixa en herència han preservat les nacions però han evitat definitivament nacionalismes excessius?*

—Mai no es pot dir “definitivament”, perquè la història és canviant per natura. Però jo

crec en la força de les institucions. Només hi ha societats gràcies a les institucions. No hi hauria llibertat sense institucions, no hi hauria justícia sense institucions. No hi hauria nacions sense institucions, i inclús no hi haurà Europa sense institucions. Les institucions creen un marc de vida al qual ens habituem. Les noves generacions potser no els concediran la mateixa importància perquè les institucions europees ja no correspondran més a esdeveniments viscuts sinó a institucions considerades com a normals i, abans de somiar a llevar-les, caldran uns esdeveniments, unes evolu-

cions que jo no preveig. Siga el que siga tot em porta a dir "afanyem-nos!".

—Preveu vostè una defensa d'interessos més agressiva?

—És la vida de les societats. Sempre hi ha tensions. N'hi haurà sempre. Quan estava en Jarnac, el meu petit poble a Charente, als 15 anys jo formava part del club de ping-pong. Hi havia baralles terribles entre el president i el secretari general, que volia arribar a ser el president! Heus aquí la importància del repte!

—Alemanya hauria d'obtenir un escó de

membre permanent en el Consell de Seguretat de les Nacions Unides?

—Sí, però el problema ha de ser plantejat d'una manera més general. No es pot plantejar simplement a través d'Alemanya i del Japó perquè això seria limitar el debat als grans països industrials. Els països representatius de tots els continents i del món en vies de desenvolupament han de figurar en el Consell de Seguretat, i això exigirà una reforma de les institucions. La qüestió comença a ser plantejada al si de la Unió Europea: el dret de veto no pot ser mantingut perquè hi ha massa membres. Això seria la Dieta polonesa. I malgrat tot, és evident que Alemanya té el seu lloc en el conjunt dels països que decideixen,

—El dret de veto hauria de ser suprimit per tots o bé hauria de ser conservat pels fundadors?

—El dret dels fundadors no ha de tornar-se a posar en qüestió. Pot ser ampliat a d'altres.

—Si Alemanya esdevé membre permanent del Consell de Seguretat, hi ha reponsabilitats que es poden afegir. I especialment la de poder enviar tropes a tal o tal altre escenari.

—Pense que Alemanya es veurà obligada a revisar la seua Constitució.

—És suficient? A Alemanya hi ha una bar-

rera que no és solament constitucional sinó també psicològica.

—No podem contestar en lloc dels alemanys. Jo pense que aquesta barrera acabarà cedint. Respecte al Japó, més aviat es precipitaria.

—I a Ruanda, no es veuen alemanys...

—No se'n veuen tampoc a Bòsnia...

—A Bòsnia, es comprèn, hi ha raons històriques. A Ruanda...

—Al contrari, hi ha hagut colonització alemanya.

—Els van anar a Somàlia amb la mateixa Constitució. I a Cambodja.

—Sí, aparentment ells mateixos s'ho qüestionen.

—Hi ha una qüestió que ha sorgit aquests últims anys: Alemanya recuperarà un paper dominant a Europa Central?

—Ja en té un. Té aquest paper naturalment pel pes de les seues transaccions, dels seus intercanvis, de les seues inversions. Potser també perquè la història i la geografia l'inviten. El que és curiós és que França disposa d'una influència molt gran en l'altra part d'Europa que està més llunyana a nosaltres: Bulgària, Romania, Grècia, Sèrbia, Moldàvia, Albània, són països on la llengua francesa, la cultura francesa, gaudeixen d'un prestigi immens que no sospitem al nostre país. Però cadascun dels països d'Europa central i oriental té la seua història, les seues tradicions; no estan a la disposició de ningú. Es tracta que la Unió Europea actue com a tal i aquest és el terreny concret on ha de produir-se una estreta col·laboració entre Alemanya i França.

—Tots aquests països que acaba de citar com influenciats per França, és estrany, són considerats com mals alumnes de la classe europea. Hom es preocupa molt més dels txecs, dels polonesos.

—Vostè distingeix la diferència entre Iliescu, Ieltsin, Kravtxuk? Doncs sí! Búlgars i romanesos no han esdevingut democratacristians o conservadors com altres que han fet una conversió ràpida. I a més vegeu el que passa: ara, alguns d'ells no retornen al comunisme, però els antics partits comunistes tornen a trobar el poder: Lituània, Polònia, Hongria. Això s'estendrà. La societat liberal no és apta per a resoldre les dificultats de l'antiga societat comunista.

—I els comunistes puguen a Alemanya de l'Est...

—Els alemanys de l'Est han tingut la llibertat, molt bé. Ara, ells voldrien més igualtats, i els règims liberals no els les donaran.

—Anem cap a l'ampliació de la Unió Europea a Escandinàvia i a Àustria, fet que sovint s'interpreta a França com un enfortiment d'Europa del Nord i, així doncs, de la influència alemanya.

“Els països representatius de tots els continents i del món en vies de desenvolupament han de figurar en el Consell de Seguretat, i això exigirà una reforma de les institucions.”

—És imprudent dir això. Molt imprudent. Àustria és un país completament sobirà i independent. Suècia és neutral, Noruega ha combatut l'Alemanya nazi, i Finlàndia els alemanys i els russos. No, jo pense que és una opinió feta i infundada. Que Alemanya dispo- se en aquests països d'importants relleus res- pone a realitats seculares.

—Inclús en termes d'afinitats, de sensibili- tat, de pràctiques polítiques?

—En el pla comercial, sí. Són potser més comerciants que nosaltres, però nosaltres fem progrés, crega'm. En el pla de la cultura nos- altres tenim les condicions per resistir molt.

—I la influència de la moneda alemanya, dels problemes econòmics alemanys?

—És indiscutible. Però la moneda francesa és reconeguda per tots. I es tracta d'anar cap a una moneda única.

—Precisament, pel que fa a la moneda ale- manya, una de les grans dimensions del Trac- tat de Maastricht és la perspectiva de la unió monetària. L'experiència d'aquests últims anys li fa pensar que la unió monetària és sempre possible? Se sent a Alemanya una mena de resistència a la unió monetària.

—L'argument és impressionant, però jo no pense que tinga la força que diuen a Alema- nya. Vegeu Manfred Brunner, que s'ha pre- sentat a les eleccions europees per a la defen- sa del marc. Res: no hi ha hagut cap ressonàn- cia. Crec, malgrat tot, que és un greu proble- ma per als alemanys. Havien perdut im- portància diplomàtica, militar, política però havien adquirit força monetària. Era l'aspecte que caracteritzava des de fa trenta anys la potència d'Alemanya. Avui han recuperat al- tres atots. I aquest, per via comparativa, perd un poc de la seua força. Finalment us repetesc que la moneda única és una de les condicions de l'èxit de la Unió Europea.

—Com podríem anomenar aquesta mone- da?

—L'ecu està bé. El nom de baptisme impor- ta poc, però és més aviat evocador com a fôr- mula. No és meua sinó del meu predecessor. La trobe bé, és una bona idea.

—Els alemanys no hi semblen molt d'acord.

—Vostè creu? És una bona idea francesa. Pot ser també una bona idea alemanya.

—Vostè pensa que havent fet la concessió de l'escó de la banca europea s'ha...

—No s'ha fet cap concessió. Hi ha hagut re- glament favorable d'un litigi europeu que ha- via tardat massa a solucionar-se. Els ale- manys han sostingut la presència del Parla- ment a Estrasburg, nosaltres hem sostingut la presència de la Banca alemanya. Alguns vol- lien lluitar perquè això no fóra a Frankfurt. He rebutjat aquesta batalla. Si la Banca va a Alemanya, no dictarem l'elecció de la ciutat.

—Senyor president, el 16 d'octubre els ale-

“Els alemanys han sostingut la presència del Parlament a Estrasburg, nosaltres hem sostingut la presència de la Banca alemanya. Alguns volien lluitar perquè això no fóra a Frankfurt. He rebutjat aquesta batalla. Si la Banca va a Alemanya, no dictarem l'elecció de la ciutat.”

manys renoven el seu Bundestag. Pensa que durant els últims mesos del seu segon septenni es trobarà amb el mateix canceller?

—Jo sé només el resultat de les eleccions europees i dels sondejos.

—Té cap desig personal?

—Si en tinguera algun no el diria, per respecte a l'elecció del poble alemany.

—Quines són les raons i els objectius de la iniciativa franco-alemanya pel que fa a Txernòbil?

—Hem pres aquesta iniciativa amb el canceller Kohl perquè no podíem quedar-nos passius davant el risc d'un nou accident a Txernòbil, que els experts qualifiquen com molt possible si no s'hi fa res. El 1992, a la cimera dels Set a Munic, França i Alemanya van proposar la creació d'un fons de seguretat nuclear destinat a totes les intervencions urgents sobre les centrals nuclears de l'antiga Unió Soviètica. Però el problema de Txernòbil és d'una importància i d'una gravetat tan gran que caldria tractar-lo sense esperar. El Consell Europeu de Corfú acaba de decidir que la Unió Europea hi dedicarà 500 milions d'ecus (uns 3.500 milions de francs i quasi 79.000 milions de pessetes) durant els pròxims tres anys.

A la cimera dels Set a Nàpols, americans, japonesos i canadencs s'han reunit a Europa per acordar en el programa de seguretat nuclear i energètica d'Ucraïna 200 milions de dòlars de donatius, sense comptar els prés- tecs de les institucions internacionals. A més a més, el programa Txernòbil ha de servir com a exemple, al meu parer, en el tractament de totes les centrals perilloses de l'antiga URSS. Yann de l'Ecotais / Jean-Marc Gonin

Christian Hoche / Georges Valance

©L'Express-EL TEMPS

Traducció: Maria J. Seguí / Glòria Aleman Pau Fernández